

ForUMs innspill til Topplederforum 16. september

I dag er vi vitne til at den økonomiske, politiske og sosiale ulikheten øker. Etter andre verdenskrig har økonomisk ulikhet økt i så godt som alle land i verden, men i forskjellig hastighet. Trenden er verdensomfattende, og gjelder selv i utviklede land som Norge. Det er sammensatte årsaker til denne utviklingen. Løsningene er like sammensatte.

For å kjempe mot denne trenden må et bredt spekter av virkemidler tas i bruk. Her vil vi trekke frem viktige fordelingsmekanismer knyttet til omfordeling av inntekt, progressiv beskatning og avskaffelse av skatteparadiser. Norge bør være en pådriver for en demokratisering av det globale finanssystemet og anerkjenne at alle land skal bli hørt i utarbeidelsen av internasjonale regler. Norge må ta en global lederrolle i kampen mot kapitalflukt, for nasjonal ressursmobilisering for bærekraftsmålene, samt sikre finansiell åpenhet i norske og internasjonale lover og regler.

Økende sosial, politisk og økonomisk ulikhet svekker muligheten mange har til medvirkning. Å sikre reelle muligheter til medvirkning er viktig for at tilliten i samfunnet ikke forvitrer og for å unngå utenforskap. I Norge har vi mange muligheter til å delta i politisk prosesser. Disse mulighetene er det viktig å ivareta og utvide slik at underrepresenterte grupper får større mulighet til å delta.

Innsatsen for å bremse norsk oljeutvinning og skape klimajobber henger uløselig sammen. Vi kan ikke skape nye grønne arbeidsplasser med mindre vi får til en rettferdig omstilling av petroleumsnæringen. Det er nødvendig for å frigjøre kapital og arbeidskraft til nye og eksisterende bærekraftige næringer. Dette er en forutsetning for at vi kan legge til rette for kompetanseutvikling, omstilling, og store industriprosjekter i områder med kompetansemangel. Det vi ser i dag, er at oljenæringen fortsatt suger til seg kapital, arbeidskraft og kompetanse, mens leverandørindustrien ikke gis nok nye bærekraftige prosjekter. Oljeskattepakka har forverret situasjonen. Det er avgjørende at arbeidskraft og kompetanse kan flyttes over til bærekraftige næringer og at kompetanser knyttet til bærekraft kan utvikles. I en tid uten stor arbeidsledighet, er det avgjørende at regjeringens politikk omfordeler ressurser fra olje og gass til andre næringer.

Det er alarmerende at 115 000 barn i Norge vokser opp i en lavinntektsfamilie. Det har nær firdoblet seg de siste tjue årene. Økningen i ulikhet og relativ fattigdom skyldes at skatte- og omfordelingspolitikken ikke omfordeler ressurser i tilstrekkelig grad. Den sosiale mobiliteten har sunket, selv om den fortsatt er høy. Det er tydelig at forskjellene øker i Norge når noen er blitt betydelig rikere samtidig som flere har blitt fattigere. Satser og trygder som skal bidra til å sikre at alle familier har tilfredsstillende levekår har ikke økt i takt med prisveksten ellers i samfunnet. Barnefamilier med vedvarende lavinntekt trenger økte inntekter for å oppfylle barnekonvensjonens artikkel 26 og 27. Satsene som asylsøkere og nylig bosatte familier mottar er lave og bidrar til at mange lever i lavinntekt, har dårlige boligforhold og får en utfordrende start i Norge. Nylig bosatte elever med flyktningbakgrunn forteller at de opplever at de blir segregert fra resten av skolefelleskapet. Det er videre dårlige erfaringer med atskilte klasser for innvandrere i fagundervisningen. Gratisprinsippet, som er et sentralt tiltak i Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntekt må synliggjøres. Det bør utredes hva som må til for å sikre unge nyankomne mulighet til å fullføre utdanning, skape flere jobbmuligheter og praksisplasser, og dermed bidra til å motvirke utenforskap og lavinntekt blant unge voksne. Selv om det er lovpålagt at skolen skal være tilgjengelig for alle, er kun 20 prosent av nærskolene universelt utformet.

For mange innvandrere påvirker språkutfordringer, små nettverk, manglende arbeidserfaring og diskriminering i arbeidsmarkedet muligheten for å få jobb. Innvandrere er overrepresentert i lavtlønnede yrker og deltidsjobber. Det er viktig å bekjempe rasisme og diskriminering i arbeidsmarkedet, boligmarkedet og i samfunnet generelt. Det bør tilrettelegges for flere praksisplasser som også bidrar til fast ansettelse.

Innspillet er skrevet med innspill fra Redd Barna og Broen til fremtiden